

עבודה זרה נח

עניין: מסכה יינה

תוספות יו"ט – פתיחה למשניות

מסכת נראה בעיניו שהוא מלשון מסכה יינה. כי כן כל כל מסכתא מזוגה ומעורבה בדינים שונים. והרי מקרא זה מסכה יינה בו נאמר חצבה עמודיה שבעה ונדרש בפ' כל כתבי (קמז:) על תורה שבכתב שספריה שבעה. ויאמר נא שערכה שלחנה ומסכה יינה היא התורה שבע"פ. שהיא כשולחן ערוך ומסודר ליהנות על ידיה בתורה שבכתב. כי בלעדי הקבלה שבעל פה לא ידים איש את ידו ואת רגלו בתורה שבכתב. ואמר מסכה יינה על ערוב ומזיגת דברי כולה כי דיניה ומשפטיה צדקו יחדיו ותלויים זה בזה וגלמדים זה מזה ונדרשים זה ע"י זה. ולכך קראו לקבוץ פרקים מסכת. והשם מסיכה על משקל גבירה ומשקל אחר גברת. כן יאמר גם כן מסכת. ותרגום לך זרוע עם גבורה גבורתא. כן גבירה מתרגמין גבירתא וככה אמרו מן מסיכה מסכתא.

אבל בספר חסידים סימן תתקכ"ט מצאתי תורה שבעל פה דומה לצמר ופשתים שעומלים ואורגים בה. לכך נקרא מסכת. לשון אריגה". כמו עם המסכת דכתיב גבי שמשון. הלכות לפרקים שמקבץ כל הדברים של ענין אחד זו היא מסכת עכ"ל. ואע"פ שהסמ"ך נקודה בכתוב בקמ"ץ. אין הקריאה כך. כי בכתוב הוא בהפסק. לכך נשתנית לקמ"ץ. ואיכא נמי ביניהם דשני הפירושים. דלדידי מסכת המ"ם בשו"א ולדידיה בפת"ח.

קול הרמ"ז שם

ובדרד"ל נקנית במשיכה אבל ענין פי' לא ניחא לי דא"כ הו"ל לקראת מזגת או מאזגת משום דאמרינן בע"ז דף נ"ח יין נסך שמסכו גוי מהו א"ל אימא מזגו אנא כדכתיב קאמינא מסכה יינה. א"ל לשון תורה לחוד ולשון חול לחוד.

בית דוד על התויו"ט

בזה לא כיון יפה: ד"ה מסכת וכו' מלשון מסכה יינה כתב הרמ"ז דלא ניחא ליה בהאי פירושא דא"כ הו"ל לקראה מזגת או מזגת משום דאמרינן בע"ז דף נ"ח יין נסך שמסכו גוי מהו א"ל אימא מזגו אנא כדכתיב קאמינא מסכה יינה א"ל לשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד ובעיני נראה דאע"ג דבעלמ' הכי הוא הכא פאני דכיון דקרא דמסכה יינה בתורה שבע"פ משתעי וממנו למד לקרוא קבוצ כל ענין בשם מסכת טפי עדיף למינקט ליטנא דקרא דהשתא רמז נמי מהיכן יאללו זה השם ומיכו מ"ם התי"ט לקרות המ"ם בשוא אינו מוכרח דלדידיה נמי נוכל לקרות המ"ם בפתח וכמו שכתב הרמ"ז: